

Pauliina Penttilä
TIO/TDL

Hallintovaliokunta

LVM:n asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä 50/2026 vp

Hallintovaliokunta on pyytänyt liikenne- ja viestintäministeriön lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi Suomen perustuslain 10 §:n muuttamisesta HE 50/2026 vp. Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavaa:

Liikenne- ja viestintäministeriö osallistui oikeusministeriön asettamaan työryhmään, jossa valmisteltiin mietinnön muotoon laadittu luonnos hallituksen esitykseksi. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tärkeänä, että perustuslain 10 §:ää tarkastellaan sen ajantasaisuuden varmistamiseksi.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää hallituksen esityksessä ehdotettuja muutoksia perustuslain 10 §:n ajantasaistamiseksi perusteltuina ja kannatettavina. Ensinnäkin esityksessä ehdotetaan, että perustuslain 10 §:n 2 momentissa säädettäisiin yleisesti kaiken luottamuksellisen viestin salaisuuden loukkaamattomuudesta. Nimenomaiset viittaukset kirjeen ja puhelun luottamuksellisuuteen ehdotetaan siis poistettavaksi säännöstekstistä. Toiseksi esityksessä ehdotetaan perustuslain 10 §:n 3 ja 4 momenttien sanamuotojen muuttamista vastaamana perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännössä tapahtunutta kehitystä, ja molemmissa momenteissa käytettäisiin yhtenäistä ilmaisua ”rikosten estämiseksi ja selvittämiseksi”.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää ehdotuksia perusteltuina. Näistä ensimmäinen vastaa voimassa olevan momentin esitöistä ilmenevää tarkoitusta suojata yleisesti luottamuksellisen viestin salaisuutta viestintämuodosta riippumatta. Voimassa olevan säännöksen laatimisajankohdan jälkeen viestintä on muuttunut suurelta osin sähköiseksi, ja momentissa nimenomaisesti mainittujen viestinnän muotojen merkitys on pienentynyt. Viestintäteknologioiden kehityksen myötä on perusteltua poistaa momentista viittaukset yksittäisin viestintämuotoihin. Ministeriö katsoo, että ehdotettu muotoilu vastaisi asianmukaisesti voimassa olevan momentin esitöistä ja perustuslakivaliokunnan sitä täydentävistä lausunnoista ilmenevää suojan kohdetta, eli luottamukselliseksi tarkoitetun ihmisten välisen viestin sisältöä.

Ministeriö kiinnittää huomiota siihen, että viestintäteknologian ja viestintämarkkinoiden kehitys on johtanut siihen, että yksityisten palveluntarjoajien merkitys viestinnän luottamuksellisuuden toteutumisen varmistamisessa korostuu. Teknologinen kehitys on tuonut uusia keinoja suojata viestin paljastumista ulkopuolisille. Ministeriö pitää hyvänä, että hallituksen esityksessä on huomioitu, että tietoturvan voidaan katsoa sisältyvän viestinnän luottamuksellisuuden perusoikeuslottuvuuksiin (s. 21). Ministeriö korostaa, että teknologiset toimenpiteet, joilla tosiasiaa estetään viestinnän paljastuminen sivullisille, ovat keskeinen osa perusoikeuksien, kuten viestinnän luottamuksellisuuden, yksityisyyden suojan ja sananvapauden toteutumista.

digitalisoituvassa yhteiskunnassa. Siten esimerkiksi tavallisen lain tasolta seuraavilla vaikutuksilla viestinnän salauksen käytölle kuten velvoitteella purkaa viestinnän salausta voisi olla laajakantoisia ja periaatteellisia vaikutuksia luottamuksellisen viestin salaisuuden suojaan sekä muiden perusoikeuksien toteutumiseen verkossa.

Lisäksi ministeriö tuo esiin, että keinoilla, joilla turvataan luottamuksellista viestintää, varmistetaan samaan aikaan laajemminkin tietoturvallisuuden ja kyberturvallisuuden korkean tason toteutuminen. Siten viestinnän luottamuksellisuuden suojan sääntelyllä ei ainoastaan suojata yksilöiden perusoikeuksia, vaan sillä on vaikutuksia laajemminkin yhteiskunnan kriittisten toimintojen kannalta. Luotettavat viestintäverkot ja -palvelut ovat keskeinen edellytys nykyisessä verkottuneessa yhteiskunnassa, joka on vahvasti riippuvainen sähköisistä viestintäpalveluista viestinnän, kaupankäynnin, sähköisen hallinnon ja demokraattisen osallistumisen osalta. Myös esimerkiksi viranomaisten toiminta ja maanpuolustus ovat riippuvaisia turvallisen tieto- ja viestintäteknologian infrastruktuurin saatavuudesta.

Hallituksen esitystä valmistelleen työryhmän yhtenä tehtävänä oli asettamispäätöksen mukaisesti tehdä tarpeelliseksi katsotut muutokset perustuslain 10 §:ään huomioiden perustuslakivaliokunnan lausunnoissa viitatuksi muutoksi selvitys- ja muutostarpeet ottaen huomioon muun muassa vakavan rikollisuuden uudet muodot ja tapahtunut teknologinen kehitys. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää 10 §:n 2 momentin muutosta tehtävänannon kannalta perusteltuna.

Erilaiset kyberhyökkäykset kuten palvelunestohyökkäykset ovat arkipäiväistyneet. Odotettavissa on, että teknologinen kehitys tulee edellyttämään myös lisääntyvissä määrin sääntelyä, jolla pyritään varmistamaan tietoturvan korkeaa tasoa. Viestintäpalveluiden ja -verkkojen turvallisuudesta huolehtiminen on nykyisin yhä kiinteämmässä yhteydessä laajasti yhteiskunnan toimintaan. Tietoliikenteen ja tietoturvallisuuden vaarantumista voidaan nykyäänä pitää riskinä yksilön ja yhteiskunnan laajasti ymmärretyn turvallisuuden kannalta (PeVL 9/2004 vp, s. 4). Liikenne- ja viestintäministeriö pitää keskeisenä, että kansallisella ja EU-sääntelyllä turvataan yksityishenkilöiden, organisaatioiden ja yritysten viestintää ja tietoja riittävän tehokkaasti alati digitalisoituvassa yhteiskunnassa. Kyberturvallisuutta ja tietoturvaa suojaavat tekniset keinot ja säännökset ovat merkityksellisiä luottamuksellisen viestin suojan kannalta. Ministeriö pitää valitettavana, ettei hallituksen esitystä valmistelleessa hankkeessa ollut mahdollisuutta laajemmin tarkastella teknologisen kehityksen johdosta seuraavia muutostarpeita, mille voi olla tarve tulevaisuudessa.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää hyvänä ehdotusta muuttaa 3 ja 4 momenttien sanamuotoja yhtenäiseen ilmaisuun ”rikosten estämiseksi ja selvittämiseksi”. Perustuslain tulee antaa oikea kuva valtiollisen vallankäytön järjestelmästä ja yksilön oikeusaseman perusteista (PeVM 4/2018 vp). Hallituksen esityksessä todetusti muutoksen ei ole tarkoitus muuttaa oikeustilaa tai rajoituslausekkeiden tulkintaa. Muutosta voidaan pitää perusteltuna.

Periaatteellisesti merkittävänä muutoksina esityksessä ehdotetaan perustuslain 10 §:n 3 ja 4 momentteihin lisättäväksi rajoitusperuste, joka mahdollistaisi kotirauhan suojan ja luottamuksellisen viestin salaisuuden suojan rajoittamisen tiedon hankkimiseksi yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta vakavasti uhkaavan vakavan rikollisuuden torjumiseksi. Rajoitusperusteella mahdollistettaisiin ns. uhkaperusteinen rikostiedustelu. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää ehdotuksen tarkoitusta eli vakavan rikollisuuden torjumisen tavoitetta kannatettavana.

Ehdotetun säännöksen perusteella voitaisiin lailla säätää sellaisista kotirauhan suojaa ja luottamuksellisen viestin salaisuuden suojaa rajoittavista tiedonhankintatoimivaltuuksista, jotka ovat välttämättömiä tiedon hankkimiseksi yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta vakavasti uhkaavan vakavan rikollisuuden torjumiseksi. Ministeriö pitää perusteltuna, että uuden rajoitusperusteen kynnys asetettaisiin tarkoituksellisen korkeaksi ja että uhkaperusteisen rikostiedustelun toimivaltuudet olisi rajattava vain kaikkein vakaviimpiin uhkiin ja vakaviimpiin rikollisuuden muotoihin. Muutoksen vaikutukset yksilöiden perusoikeuden suojaan konkretisoituisivat vasta tavallisen lain säätämisen yhteydessä, jolloin viranomaisten toimivaltuuksien rajoista säädettäisiin yksityiskohtaisemmin. Ministeriö pitää tärkeänä, että toimivaltuuksia koskevassa lainsäädännössä tulee säätää riittävän rajatusta toimivaltuuksien henkilöllisestä kohdentamisesta ja riittävästä valvonnasta, jotta hallituksen esityksessäkin todetusti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ja Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä seuraavat reunaehdot tulevat otetuksi huomioon.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää keskeisenä, että toimivaltuudet, joilla puututaan viestinnän luottamuksellisuuteen ovat täsmällisiä ja tarkkarajaisia ja että niihin kohdistuu riittävä valvonta. Tältä osin ministeriö pitääkin hyvänä, että hallituksen esitykseen on lausuntokierroksen jälkeen lisätty perusteluita, joilla on kehitetty suojakeinoja ja reunaehtoja toimivaltuussäätelyn säätämiseen. Siten hyvänä pidetään esimerkiksi toteamusta, että toimivaltuuksia koskevassa sääntelyssä toimivaltuuksiin tulisi liittää korkea soveltamiskynnys, joka ottaa huomioon säännökseen sisältyvän erityisen edellytyksen rajoituksen välttämättömyydestä, yleiset edellytykset perusoikeusrajoitusten oikeasuhtaisuudesta ja perusoikeuden ydinalueen suojasta sekä kotirauhan suojan ja luottamuksellisen viestin salaisuuden suojan merkityksen yksityiselämän suojan keskeisinä osa-alueina kuin myös kannanottoa, jonka mukaan tietoliikennetiedustelun kaltaisen toimivaltuuden säätäminen ei olisi mahdollista ehdotetun uuden rajoitusperusteen puitteissa.

Esityksessä myös ehdotetaan tiedustelutoimivaltuuksien käyttämisen mahdollistamista kotirauhan suojaamissa tiloissa. Perustuslain 10 §:n 3 momenttiin lisättäisiin nykyistä 4 momenttia vastaava rajoitusperuste, joka mahdollistaisi kotirauhan suojan rajoittamisen tiedon hankkimiseksi sotilaallisesta toiminnasta taikka sellaisesta muusta toiminnasta, joka vakavasti uhkaa kansallista turvallisuutta. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää ehdotettua muutosta etenkin nykyisen turvallisuustilanteen valossa perusteltuna, eikä ministeriöllä ole huomauttamista esitykseen tältä osin.

Pauliina Penttilä

Erityisasiantuntija